

Anti-pestprotocol

“Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”

Anti-Pestprotocol obs Bohemen-Kijkduin

1 Doel anti-pestprotocol.....	3
2 Wat is pesten.....	4
3 Preventief pestbeleid.....	5
4 Cyberpesten.....	6
5 Signalen van pesten.....	7
6 Handelen in pestsituatie	8
7 Stappenplan.....	9
8 Anti pestcoördinator.....	11

1 Doel anti-pestprotocol

Pesten komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Dit pestprotocol heeft dan ook als doel dat alle kinderen zich veilig voelen bij ons op school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan. Ons anti-pestprotocol geeft duidelijkheid over hoe pesten wordt voorkomen en hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Acties en afspraken in verband hiermee zijn in dit protocol beschreven. Leerkrachten, MR, ouders en leerlingen onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

2. Wat is pesten

Pesten gebeurt bewust en structureel. Bovendien is er sprake van een machtsverschil tussen het kind dat pest en het kind dat gepest wordt. Leerlingen kunnen op school op verschillende manieren gepest worden, bijvoorbeeld verbaal of fysiek. Pesten is iets anders dan plagen. Pesten heeft grote gevolgen. Zo voelen leerlingen die gepest worden zich vaak eenzaam, verdrietig, onzeker en bang. Bovendien kunnen zij hier jarenlang last van houden, zelfs als zij volwassen zijn.

Drie kenmerken van pesten zijn:

1. Pesten gebeurt bewust;
2. Pesten gebeurt structureel;
3. Er is sprake van een machtsverschil.

Er is sprake van pesten als een kind een ander kind met opzet pijn doet. Bovendien gebeurt dit stelselmatig. Soms wordt een kind weken- of zelfs maandenlang gepest door hetzelfde kind of meerdere kinderen. Daarnaast is er een machtsverschil tussen de pester en de gepeste. De pester is bijvoorbeeld fysiek en/of sociaal sterker. De gepeste is daarentegen niet (meer) in staat om zichzelf te verdedigen. Bovendien leidt het pestgedrag vaak tot een hogere status van de pester in de groep (Bron: [School en Veiligheid](#)).

Verschillende soorten pestgedrag van leerlingen

Leerlingen kunnen op school op verschillende manieren gepest worden:

- Verbaal (schelden, uitlachen);
- Fysiek (slaan, schoppen, duwen);
- Relatieveel (buitensluiten, opstoken, roddelen);
- Materieel (spullen afpakken, vernielen);
- Digitaal (hacken, foto's misbruiken).

Verschil tussen pesten en plagen

Pesten is iets anders dan plagen. Bij plagen is er namelijk geen sprake van een machtsverschil. Als een kind geplaagd wordt, kan het terugplagen. Daarnaast is plagen niet gemeen, maar kun je er om lachen. Bovendien is plagen niet structureel.

Maar ouders en leerkrachten moeten ook bij plagen oplettend zijn. Als hetzelfde kind vaak geplaagd wordt en hier niet om lacht, kan er sprake zijn van pesten. En soms geeft een kind aan dat het gepest wordt, terwijl een leerkracht of ouder denkt dat het om plagen gaat. In dit geval is de ervaring van het kind leidend. Uit onderzoek blijkt dat pesten vooral rond de leeftijd van 10 tot 14 jaar veel voorkomt. Voor deze leeftijd is er eerder sprake van plagen.

3 preventief pestbeleid

Op de Bohemen-Kijkduinschool vinden wij de sfeer waarin een kind moet opgroeien van groot belang om zo een volwaardig mens te worden. Wij stellen daarom een vriendelijk en veilig klimaat, met orde en regelmaat, op prijs. Pas als het kind zich veilig voelt, kan het zich ontwikkelen. Daarom hanteren we binnen onze school een aantal afspraken in alle groepen en spreken die met de leerlingen door en af. Hierbij wordt rekening gehouden met de leeftijd van de leerlingen. Elke groep maakt aan het begin van een schooljaar klassenafspraken. Die afspraken worden centraal in de klas gehangen. Daarnaast zijn er nog schoolbrede afspraken. We hopen zodoende dat er een preventieve werking van uitgaat en spreken de kinderen, die zich niet aan de gemaakte afspraken houden, daarop aan. Daarnaast evalueren we met regelmaat met de leerlingen en collega's of de afspraken voldoende nageleefd worden.

Elke periode staat er een gedragsregel centraal:

Begin schooljaar:

Stil en rustig in de gang, dat weten wij allang.

Na de herfstvakantie:

Aardig zijn tegen iedereen, dan heb je veel vrienden om je heen.

Na de kerstvakantie:

Netjes omgaan met het materiaal, want het is van ons allemaal.

Na de voorjaarsvakantie:

Gaat de bel, dan stopt het spel.

Na de meivakantie:

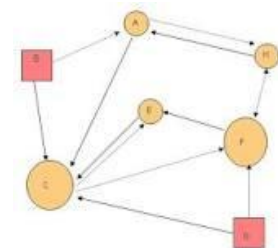
Je hebt twee mooie grote oren, om te luisteren en elkaar te horen.

In de klassen wordt regelmatig aandacht besteed aan de normen en waarden die wij als school belangrijk vinden. De leerkrachten hebben een positieve basishouding en bieden de kinderen openheid en een luisterend oor. Het kind moet zich veilig voelen.

De teamleden geven het goede voorbeeld als het gaat om het uitdragen van onze normen en waarden (gedrageregels school). Dit verwachten wij ook van allen, ook de ouders, die betrokken zijn bij de school.

Het afnemen van een sociogram

Een **sociogram** is een grafische weergave van onderlinge relaties, bijvoorbeeld in de klas. Hierdoor kan een leerkracht zien hoe de sociale verbanden in een klas zijn. Het **sociogram** kan helpen bij het onderkennen van hiërarchie, de leiders en de kinderen die sociaal geïsoleerd zijn. De leerkracht neemt minimaal één keer per jaar een sociogram af.

Lessen sociaal- emotionele vaardigheden

Binnen het onderwijs spelen sociaal-emotionele vaardigheden en normen en waarden een belangrijke rol. Bij ons op school wordt hier dan ook structureel aandacht aan besteed. Wij werken met de methode **leefstijl**. Samen met klasgenoten doen de kinderen activiteiten en opdrachten die het besef van 'goed omgaan met elkaar' versterken. Het bevorderen van positieve groepsrelaties speelt in de Leefstijl-lessen een grote rol. Niet alleen het individu wordt sterker, maar ook de groep.

Met elkaar zijn wij alert op signalen als:

- signalen van laag welbevinden in het algemeen
- plagen, bespotten en kleineren
- op een spottende, onvriendelijke manier iemand uitlachen
- fysiek contact
- herhaaldelijke betrokkenheid bij ruzies
- kleefgedrag (dicht bij de leerkracht willen blijven)
- cyberpesten

4 Cyberpesten

Pesten via sociale media heet online pesten of cyberpesten. Iemand scheldt een leerling dan uit of wordt bedreigd via sociale media. Ook het aanmaken van een haat-of nepprofiel op of het verspreiden van een (bewerkte) media via sociale media is cyberpesten. Cyberpesten kan veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet groot is. Daarnaast kan cyberpesten 24 uur per dag doorgaan. Het pesten kan beginnen op school en daarbuiten doorgaan en omgekeerd. Cyberpesten is een steeds groter wordend probleem. Om dit probleem aan te pakken is een goede samenwerking tussen ouders en school van grote waarde.

- Op de Bohemen-Kijkduinschool geven wij met regelmaat lessen mediawijsheid.
- Tijdens de informatie-avond aan het begin van het jaar worden de afspraken wat betreft appgroeps en telefoons op school met de ouders besproken, zodat alle neuzen dezelfde richting op staan.
- Telefoons van kinderen zijn op school uit en gaan pas weer aan als de kinderen het gebouw hebben verlaten. Zij leveren hun telefoon in bij de leerkracht.
- Laptops worden alleen gebruikt voor onderwijsdoeleinden. Kinderen mogen niet chatten of gamen. In pauzes zijn de laptops uit.
- Laptops worden alleen gebruikt onder toezicht van de leerkracht.
- Als wij signalen krijgen van cyberpesten, brengen wij ouders altijd op de hoogte.
- Wij adviseren kinderen om een screenshot van de berichten te maken en dit aan ouders te laten zien. Daarnaast kan de afzender, in samenspraak met ouders, geblokkeerd worden.

5 Signalen van Pesten

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen kan het toch voorkomen dat er gepest wordt. Bij een melding van pesten is er duidelijkheid. Maar pesten kan ook plaatsvinden zonder dat we dit duidelijk horen of zien. In de midden- en bovenbouwgroepen kan de klassenthermometer gebruikt worden (zij bijlage 1) en we kunnen alert zijn op eventuele signalen.

Signalen van slachtoffers

Bij de gepeste:

- verandert het gedrag (stil en teruggetrokken of net agressief), soms is er een terugval (duimen, bedplassen, ...)
- Verslechteren de schoolresultaten
- Staat letterlijk alleen, heeft geen (goede) vrienden, gaat niet naar feestjes, brengt niemand mee
- Klaagt herhaaldelijk over buik- of hoofdpijn of misselijkheid
- Slaapt slecht(er), heeft plots nachtmerries
- Lijkt ongelukkig of depressief
- Staat onder stress, is in paniek
- Heeft (minder) zelfvertrouwen, durft niets alleen
- Vermijdt de groep of de speelplaats
- Neemt 'onlogische' wegen om zich te verplaatsen
- Angsten over school of alleen zijn, vooral na het weekend of vakantie
- Verandert het eetpatroon
- Zoekt 'veilige' plekken op (in de buurt van leerkrachten, veel passage, ...)
- heeft regelmatig kapotte spullen of verwondingen

Bij de pester:

- weigert om met bepaalde mensen samen te werken
- zet zich af tegen de groep, speelt de baas
- pikt er snel zwakke plekken uit
- kan zich moeilijk inleven in anderen
- aanvaardt moeilijk regels en grenzen
- reageert vaker impulsief en agressief
- signalen van een dubbelleven: in de buurt van autoriteit is er niets aan de hand, op onbewaakte momenten misdraagt het kind zich

Niet al deze signalen komen bij alle pesters of gepesten voor en al zeker niet in dezelfde mate. Het zijn enkele signalen die alarmbellen kunnen doen afgaan.

6 Handelen in pestsituatie

Indien er toch sprake is van pesten en niet van plagen, dan gaan we daar actief mee om. We gaan uit van de aanbevelingen van de hierna beschreven vijfsporen aanpak. Deze zijn ontwikkeld door de landelijke organisatie voor ouders in het onderwijs. Wil je pesten effectief bestrijden dan zul je de volgende vijf groepen moeten meenemen.

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt:

- Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest:

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.
- Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Zorgen voor follow-up gesprekken.

3. De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen:

- Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.
- Ouders op de hoogte houden van pestsituaties.
- Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.
- In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

4. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem:

- Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

5. De algemene verantwoordelijkheid van de school:

- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de docenten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.

- De school brengt huidige situatie rond pestbeleid in kaart (bijvoorbeeld via de quick scan pestbeleid).
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

7 Stappenplan

Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd. Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk kan de leerkracht de anti-pestcoördinator op de hoogte stellen. De bouw wordt op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein e.d. De leerkracht maakt een aantekening in Esis

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen. Binnen één week vindt eerste evaluatie plaats. Leerkracht zal nauwkeurig observeren.

Stap 3

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden. Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als 'ernstig' inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Na een week vindt wederom een gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen? Zo ja, dan gaan we zo door en checkt de leerkracht regelmatig of de situatie nog oké is. Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. Er wordt een afsprakenkaart gemaakt die ondertekent wordt door de kinderen, leerkrachten en anti-pestcoördinator. Na twee weken wordt dit weer geëvalueerd. De bouw wordt hiervan op de hoogte gebracht. Dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt uitgebracht aan de anti-pestcoördinator. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen. Zo niet: nieuw handelingsplan opstellen, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden. Dit wordt gecommuniceerd met ouders.

Opmerkingen:

- Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in Esis.
- Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.
- De leerkracht zal in eerste instantie zelf de gesprekken voeren, maar daar waar nodig wordt de anti-pestcoördinator ingeschakeld.
- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Eventueel kan er besloten worden om een stap 6 te ondernemen:

Stap 6

Gesprek met alle of een aantal ouders uit de groep over het pestprobleem. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door een directielid of intern begeleider. De leerkracht(en) van de groep is/zijn op deze avond aanwezig..

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders het goede voorbeeld laten zien en onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, ib-er en directie) nog twee stappen gezet worden:

Stap 7

Een leerling (pester of gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Dit uiteraard in overleg met de ouders. De uiteindelijke beslissing ligt bij de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Stap 8

De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen. Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

8 Anti pestcoördinator(apc)

De apc heeft een actieve rol in het voorkomen en tegengaan van pesten. De apc zorgt voor de uitvoering van dit protocol. De apc ondersteunt het management en de leerkrachten bij voorkomende incidenten. Zo nodig en in overleg met het management en de leerkrachten neemt de apc de uitvoerende rol op zich. Hij betreft de leerkrachten altijd bij de acties en informeert het management. De apc is, naast de leerkrachten, het aanspreekpunt voor leerlingen en ouders. Zij kunnen bij de apc incidenten melden en zorgen bespreken. De apc bespreekt deze meldingen altijd met de verantwoordelijke leerkracht en informeert het management. Eventueel zoekt de apc samen met de ouders en de leerlingen naar passende hulp en de apc is op de hoogte van het verloop van het hulptraject.

Klassenthermometer

Ik ben een meisje / jongen

Ik zit in groep:.....

Mijn leeftijd:.....

Ik voel me op school veilig genoeg om:

	--	-	+	++
Te zijn wie ik ben				
Voor mijn geloof uit te komen				
Mijn mening te geven				
Te kiezen en te doen wat ik wil				
Te gaan en te staan waar ik wil				

Ik voel mij veilig:

	--	-	+	++
In de klas				
In het schoolgebouw				
In de kantine / aula /overblijfruimte				
Op het schoolplein				
In de buurt van de school				

Ik voel mij veilig omdat de school:

	--	-	+	++
Goed op de regels let				
Goed helpt als je hulp vraagt				
Pesten en geweld goed aanpakt				
Discriminatie goed aanpakt				

Ik voel me onveilig op school door:

	--	-	+	++
Leerlingen				
Juffen en meesters				
Andere mensen die op school werken				
Leerlingen van een andere school				

Ik voel me onveilig op school door:

	--	-	+	++
Uitschelden				
Dreigen met woorden				
Stuk maken of stelen van mijn spullen				
Uitsluiting (niet mee mogen doen)				
Pesten				
Lichamelijk geweld (slaan en schoppen)				
Dreigen met een wapen				

Discriminatie				
Seksueel geweld (met kijken, woorden, aanraken)				

Ik word op school gepest of gediscrimineerd

	--	-	+	++
Om hoe ik eruit zie				
Om wat ik wel en niet goed kan				
Om mijn afkomst, geloof of cultuur				
Om de manier waarop ik spreek en schrijf				
Omdat ik een jongen of een meisje ben				
Omdat ze denken dat ik homo of lesbo ben				

Ik maak het voor anderen onveilig op school door:

	--	-	+	++
Uitschelden				
Bedreigen met woorden				
Stuk maken of stelen van spullen				
Uitsluiten (niet mee laten doen)				
Pesten				
Lichamelijk geweld				
Bedreiging met een wapen				
Discriminatie				
Seksueel geweld				

De sfeer in de klas:

	--	-	- / +	+	++
In onze klas kan je veilig jezelf zijn					
De kinderen hebben respect voor elkaar					
Als je iets goed doet, krijg je complimenten					
Niemand pakt zomaar iets van je, ze vragen het eerst					
Het is normaal om vragen te stellen en kritiek te geven					

Bij ruzie en pesten:

	--	-	+ / -	+	++
Als je last van iemand hebt, kun je NEE of STOP zeggen					
Als kinderen je pesten, dan zeggen anderen STOP					
Als je NEE of STOP zegt, dan stoppen ze ook echt					
Als het niet stopt, kan je de juf / meester erbij halen					
In de klas lossen we ruzie zonder geweld op					

Bijlage 2 afsprakenkaart

Afsprakenkaart [namen en groep]

Naar aanleiding van [aanleiding], maken we afspraken. Deze afspraken worden dagelijks herhaald, wekelijks geëvalueerd en gelden vanaf [datum].

De drie afspraken waar wij aan willen werken om op school beter met elkaar om te kunnen gaan, zijn de volgende:

1 Wij [...positief benoemd..]

2 Wij [..zonder ontkenning..]

3 [...door de kinderen zelf geformuleerd...]

[handtekeningen van betrokken kinderen en leerkrachten]